

Trideset godina višeg i visokog pomorskog školstva u Dalmaciji

UDK 377.5+378.096]: 656.61

Ovaj broj »Našeg mora« posvećen je tridesetoj obljetnici višeg i visokog pomorskog školstva u Dalmaciji. Pomorski fakultet je nastao sjedinjavanjem Više pomorske škole u Dubrovniku i Više pomorske škole u Splitu pa je i ovaj broj »Našeg mora« nastavak kontinuiranog izdavanja zbornika radova koje su ove dvije institucije imale u obilježavanju njihovih obljetnica.

Zadnji zbornik radova izdala je Viša pomorska škola u Splitu prigodom 20-te obljetnice 1979. godine, a Viša pomorska škola u Dubrovniku izdala je zadnji zbornik radova 1984. godine prigodom 25-te obljetnice svoga rada. Zbog toga je ovdje obuhvaćen period 84-89. godina.

Povodom 30-te obljetnice, u ovoj godini je Pomorski fakultet organizirao II. jugoslavenski znanstveno-stručni skup pod nazivom »Obrazovanje kadrova u pomorstvu s obzirom na suvremene trendove u poslovanju« od 25-27. 10. 1989. godine, zatim je bio suorganizator Međunarodnog seminara »See acustica 1989.« s elektrotehničkim fakultetima iz Zagreba i Beograda, a u tisku je antologija hrvatske poezije pod naslovom »More plovi« koju je uredio Luko Paljetak.

U rastu jedne ustanove, posebno znanstveno-nastavnog karaktera, period od trideset godina je relativno kratak. Međutim, ako je on ispunjen plodonosnom aktinovšću i vrijednim rezultatima, ako je svojim značenjem dao doprinos blagostanju čovjeka i šire društvene zajednice, onda je on vrijedan spomena, tim više što se radi o fakultetu koji je neraskidivo povezan s pomorskom privredom Dalmacije.

VPS u Dubrovniku počela je radom nautičkog odsjeka 1959. godine što je bio i početak višeg obrazovanja u Dubrovniku. Iste godine je počela s radom i VPS u Splitu i to s brodostrojarskim i brodograđevnim usmjerenjem. U Dubrovniku je 1960. godine otvorena Viša ekonomska škola pomorskog smjera, koja je radila do 1966. a brodostrojarsko usmjerenje je otvoreno 1965. godine. U Splitu, pored navedenih usmjerenja, otvoren je strojotehnološki odsjek 1966, nautički 1969, brodske energetike-elektronike 1973. i pomorskih komunikacija 1979. godine. Zbog smanjenog interesa pomorske privrede 1979. godine prestali su s radom: brodograđevni, strojotehnološki i odsjek brodske energetike-elektronike. Zakon o usmjerenom obrazovanju SRH iz 1977. postavlja nove uvjete za rad viših škola; tako npr. jedan član uvjetuje da bi neka viša škola ili fakultet mogla nastaviti rad mora imati u stalnom radnom odnosu najmanje pet doktora znanosti i deset magistara. Drugi uvjet koji je direktno »pogađao« dubrovačku i splitsku VPS je da na području jednog sveučilišta može djelovati samo jedna visokoškolska organizacija određenog obrazovnog profila.

Zbog nemogućnosti pojedinačnog ispunjavanja zakonskih uvjeta radni ljudi VPS u Dubrovniku i VPS u Splitu donijeli su odluku o odruživanju u jedinstvenu

organizaciju pod nazivom Centar za obrazovanje kadrova u pomorstvu. Centar za obrazovanje kadrova u pomorstvu formiran je 9. srpnja 1984. sa sjedištem u Dubrovniku. U sastavu centra djelovale su dvije radne jedinice i to u Dubrovniku nautički i brodostrojarski odsjek i u Splitu nautički, brodostrojarski i odsjek pomorskih komunikacija. Osnovna djelatnost Centra bila je školovanje kadrova u pomorstvu na šestom stupnju stručne spreme. Centar je bio registriran kao nastavna organizacija.

Nakon godinu dana rada Centar mijenja naziv u Pomorski fakultet, koji je registriran kao znanstvena i znanstveno-nastavna organizacija na osnovi rješenja Republičkog komiteta za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu i Republičkog komiteta za znanost, tehnologiju i informatiku. Djelatnost Fakulteta je organiziranje znanstvenog rada i znanstveno-nastavnog rada i to za stjecanje stručne spreme šestog i sedmog stupnja u oblasti tehnologije pomorskog prometa nautičkog i brodostrojarskog smjera, te za stjecanje stručne spreme šestog stupnja smjer pomorskih komunikacija.

Potrebno je naglasiti da je ovo jedinstven studij koji se organizira na dvije lokacije razmaknute dvjesto kilometara, čiji će informacijski sustav biti uskoro sjedinjen (nabavljena oprema) i povezivati će razne službe uključujući matičnu i bibliotečku, koja se svrstava po INDOK i UDK metodi. Dio nastavnika izvodi nastavu na obje lokacije što omogućava poboljšanje kvalitete nastave.

U nastojanju da našoj pomorskoj privredi dade što spremniji časnički kadar, koji će zadovoljiti sve potrebe suvremenog pomorskog prometa, Fakultet je dao poseban naglasak na formiranje i opremanje kabineta suvremenim nastavnim pomagalicama. Tako je u Dubrovniku opremljeno nekoliko kabineta kao nautički kabinet, kabinet elektrotehnike i elektronike, kabinet rashladne i klima tehnike, kabinet za informatiku s računarima koje koriste studenti i nastavnici. Svakako treba istaknuti da je 1987. godine instaliran radarski simulator, uređaj naročito vrijedan za obrazovanje pomoraca i znanstveno istraživački rad, koji je isporučila norveška tvrtka NOR-CONTROL.

U prostorijama zgrade Fakulteta u Splitu izvršene su određene adaptacije i dogradnja kako bi se stvorili prostorni preduvjeti za formiranje kabineta. Do danas je formiran kabinet za informatiku, kabinet za elektrotehniku i elektroniku s najsuvremenijim uređajima s kojima će se susretati časnici pomorskih komunikacija i elektroničari na suvremenim brodovima. Također je pokrenuta aktivnost za nabavku suvremenih navigacijskih pomagala kao što je radarski simulator, čije se instaliranje očekuje tokom travnja 1990. god. Simulatore u suvremenoj nastavi posebno naglašavamo jer je prednost simulatora pred svakom drugom metodom uvježbavanja pomoraca velika, uključujući tu i školski brod. Name, situacije koje se mogu simulirati na simulatoru su

praktički neograničene, a tako nešto se na školskom brodu ili bilo kojem drugom brodu u eksploataciji ne može doživjeti cijeli niz godina. Iz ovog se može zaključiti da su simulatori najjeftiniji i najefikasniji u obuci i uvežbavanju za pomoračka zvanja.

Otvaranjem studija na VII. stupnju, nadamo se da se pruža dovoljno polaznih mogućnosti za razumijevanje i poticaj usvajanju i razvijanju suvremenih tendencija poslovanja čitavog brodarstva, a posebno opsluživanja i iskorištavanja samog broda. Ovim studijem stvoreni su uvjeti za stjecanje najvišeg stupnja obrazovanja, kao i preduvjeti za dobivanje potrebnog znanja za obavljanje najsloženijih poslova na brodu, u stručnim službama brodarskih poduzeća, za praaćenje razvoja tehnologije pomorskog prijevoza kao i za rukovođenje kadrove u pomorstvu s posebnim obavezama i ovlaštenjima.

Zbog navedenog, na Fakultetu je posebno dat glasak na kontinuirano osuvremenjavanje nastavnih planova i programa uz korištenje svjetskih iskustava i iskustava naših brodara. U svijetu je prisutna tendencija prelaska studiranja s klasičnog na kritičko-eksperimentalni model koji zahtijeva aktivno uključivanje studenata u obrazovni proces. Što se tiče studiranja pomorskog studija potrebno je istaknuti da se radi o multidisciplinarnom studiju sa specifičnim uvjetima. Studij obuhvaća cijeli niz znanstvenih područja kao što su matematika, informatika, elektrotehnika-elektronika, automatizacija, brodsko strojarstvo, ekonomika, pomorsko pravo, navigacija itd. Diplomirani inženjer pomorskog prometa stječe konačno ovlaštenje tek nakon tri godine plovidbenog staža: zbog toga nastojimo da student što prije stupi na brod. Zato je studij koncipiran i kao studij uz rad, tj. uz plovidbu. Da bi studij uz rad bio uspješan, pored ostalog, neophodno su potrebni udžbenici i to posebne vrste, koji su zapravo usmjerene studije. Zbog toga se na Fakultetu poklanja posebna pažnja izdavačkoj djelatnosti. Tako je u zadnje dvije godine izdato 12 udžbenika i skripata iz područja koja nisu bila pokrivena odgovarajućim udžbenicima.

Pored redovne nastave na VI. i VII. stupnju na Fakultetu se organiziraju, prema zahtjevima međunarodnih konvencija o sigurnosti plovidbe i ljudskih života na moru, specijalistički tečajevi za pomorce: protupožarni, ARPA, radarski opraž, gašenje internim plinom, pranje tankova sirovom naftom, traganje i spašavanje, rukovanje sredstvima za spašavanje, sigurnost na brodovima za prevoz kemikalija, sigurnost tankera i brodova za prijevoz ukapljenog plina.

Na Fakultetu djeluju dva Zavoda u okviru kojih je

organiziran znanstveni rad. Znanstveni radnici, koji su ujedno i nastavnici, rade na više značajnih projekata i to:

- na projektima čiji je nosilac Fakultet, a koje financira SIZ znanosti ili radne organizacije,
- na projektima čiji je nosilac neka druga organizacija,
- na projektima u vlastitoj režiji.

Značajniji su projekti Zavoda za eksploataciju brodske pogona i projekt Zavoda za navigaciju i eksploataciju broda koji su planirani da se rade pet godina, te projekti za pomorsku privredu u suradnji s institutom »Brodograđevne industrije Split«.

U okviru zavoda organizirano je nekoliko internih i javnih predavanja iz više područja, npr. iz ekologije, iskorištavanja solarne energije, sigurnosti broda itd.

U ovom osvrtu je svakako potrebno istaći veliku brigu za mladi znanstveni kadar. Na postdiplomskom studiju se nalazi 12 asistenata pripravnika, a 11 magistara radi na doktorskim disertacijama. Vođenjem stalne brige o kadrovima uspjele se kroz vrlo kratko vrijeme riješiti vrlo kvalitetno problem kadrova, tako da danas Pomorski fakultet vjerojatno zauzima vrlo visoko mjesto među članicama Sveučilišta sa svojim znanstvenim kadrom.

Veliki problem Fakulteta je svakako nedovoljan i neadekvatan prostor u kojem se radi i to na obje lokacije. Do sad smo djelomično poboljšali uvjete rada adaptacijom nekoliko prostorija u Splitu i Dubrovniku. U toku je realizacija plana dogradnje nove zgrade u Dubrovniku. Veliku pomoć i razumijevanje za ovu investiciju imamo od Skupštine općine Dubrovnik, Luke Ploče — Kardeljevo, Mediteranske plovidbe — Korčula, Dalmatinske plovidbe — Vela Luka, Atlasa — Dubrovnik, DTS — Dubrovnik, Luke Dubrovnik — Dubrovnik i Atlanske plovidbe — Dubrovnik. Slijedeći korak u rješavanju prostornih problema je nadogradnja postojeće zgrade u Splitu.

Pomorska privreda vidi svoj interes u kvalitetnom kadru, koji je moguće dobiti samo ako je Fakultet sposoban da svoj zadatak obavlja na najvišoj razini. Postignuti rezultati su odraz suradnje između pomorske privrede iz cijele Dalmacije i Fakulteta.

Treba istaknuti da pored gore navedenih radnih organizacija i institucija, Fakultet ima financijsku podršku u mnogim akcijama opremanja nastavnim pomagalicama od Jadranslobodne plovidbe Split, Brodospasa Split, Splitske plovidbe, Luke Split, Slobodne plovidbe Šibenik te filijala Croatia zajednice osiguranja iz Splita, Rijeke, Pule, Zadra i Dubrovnika, kao i Slavija Lloyd iz Zagreba.

Nadamo se da će se ova suradnja nastaviti i u budućnosti u kojoj će svi sudionici naći svoj interes.

